

**ДЕРЖАВНА НАВЧАЛЬНО-НАУКОВА УСТАНОВА
«АКАДЕМІЯ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ»
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ФІНАНСОВИЙ ІНСТИТУТ**

ПРОГРАМА

вступного іспиту (випробування)

для здобуття наукового ступені доктора філософії

(третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти)

зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування

ПЕРЕДМОВА

Програма вступного іспиту (випробування) зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування розроблена в обсязі програми рівня вищої освіти магістра та відображає загальне коло кваліфікаційних вимог що дозволяють виявити рівень володіння загальними і спеціальними компетентностями за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування (таблиця 1).

Таблиця 1

Основні компетентності, якими повинен володіти магістр (спеціаліст) за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування

<i>Загальні:</i>
<ul style="list-style-type: none"> - здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та встановлення взаємозв'язків між явищами та процесами, узагальнення та структурування проблем предметної області, а також розробки відповідних організаційних (управлінських) рішень; - навички використання інформаційних і комунікаційних технологій з метою пошуку, оброблення, аналізу та систематизації інформації з різних джерел в професійній сфері, а також створення нових інформаційних продуктів; - здатність самостійно проводити дослідження на відповідному рівні та інтерпретувати отримані результати; - здатність демонструвати достатній обсяг знань предметної області, критичне осмислення існуючих проблем як у навчанні, так й професійній діяльності та на межі предметних галузей; - здатність виробляти та чітко формулювати аргументи щодо власної позиції; - здатність донесення власних висновків для прийняття відповідних управлінських рішень; - відповідальність за точність та коректність прийнятого рішення.
<i>Спеціальні (професійні, фахові):</i>
<ul style="list-style-type: none"> - здатність здійснювати стратегічний аналіз фінансового середовища суб'єктів підприємництва, розробляти та реалізовувати його фінансову стратегію; - здатність до координації та інтеграції оперативних планів за різними бізнес-процесами та узгодження їх зі стратегічним планом розвитку організаційної системи з використанням інструментарію контролінгу; - здатність здійснювати управління вартістю підприємства за результатами оцінки ринкової вартості підприємства з використанням існуючих підходів; - здатність використовувати інформаційні технології для прийняття управлінських фінансових рішень та формувати інформаційний простір фінансової діяльності суб'єкта підприємництва; - здатність діагностувати причини та визначати фактори розвитку кризових явищ; - здатність розробляти та застосовувати антикризові процедури й механізми; - здатність нейтралізувати або мінімізувати негативні наслідки прояву кризових явищ на макро- та мікрорівні; - здатність визначати сутність фінансових послуг, їх роль в економіці та класифікацію фінансових послуг за різними критеріями, аналізувати і порівнювати умови надання фінансових послуг відповідно до вимог законодавства; - здатність визначати умови створення та діяльності фінансових установ, розраховувати фінансові показники діяльності фінансових установ, зокрема після їх поглинання та реорганізації; - здатність визначати порядок державного регулювання ринків фінансових послуг, аналізувати відмінності в укладанні договорів на надання фінансових послуг відповідно до вимог законодавства; - здатність визначити сутність та організаційне забезпечення фінансового моніторингу та запобігання діяльності з легалізації «брудних» коштів;

- здатність визначати основи кредитного і депозитного обслуговування, розраховувати показники надання кредитів, оцінювати кредитоспроможність юридичних осіб, реєструвати договори за депозитами;
- здатність визначати сутність і різновиди послуг з фінансового лізингу; доцільність факторингу та умови здійснення операцій з факторингу, визначати вимоги і порядок розрахунку витрат за факторингом;
- здатність визначати різноманітність довірчого управління фінансовими активами фізичних і юридичних осіб;
- здатність визначати основи формування фондового ринку і проведення операцій з цінними паперами, розрізняти особливості використання різних видів цінних паперів;
- здатність визначати основи створення та функціонування фондів фінансування будівництва (ФФБ) та фондів операцій з нерухомістю (ФОН) на ринку фінансових послуг, державне регулювання діяльності управителів ФФБ і ФОН;
- здатність формувати стратегії з недержавного пенсійного забезпечення при формуванні пенсійних накопичень;
- здатність застосовувати методи управління проектами, стандартами і технологією їх розробки та реалізації, визначати оптимальний механізм і зміст процедур проведення постійного нагляду і контролю за процесом освоєння інвестицій;
- здатність дотримуватись принципів, прийомів і методів регулювання банківської діяльності, формувати та використовувати інформаційну базу для реалізації заходів управління банківськими ризиками на рівні банків та здійснення нагляду за банківською діяльністю на рівні структурних підрозділів Національного банку України;
- здатність розробляти комплексний стратегічний план діяльності банку, формувати систему управління банківськими процесами, здійснювати оцінку та управління банківськими ризиками;
- здатність визначати елементи організації та функціонування системи ризик-менеджменту банку, оцінювати фактори ризику банківських процесів, здійснювати обґрунтований вибір методів управління банківськими ризиками, визначати вплив ризиків на фінансові результати діяльності банку;
- здатність володіти методами вивчення та прогнозування кон'юнктури грошового ринку й ринку банківських послуг.

На основі програми вступного іспиту (випробування) зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування складається перелік завдань до вступного іспиту та формуються екзаменаційні білети.

Екзаменаційний білет з фахового випробування включає чотири завдання:

1. **Завдання щодо** функціонування державних фінансів і фінансів підприємств.

2. **Завдання щодо** функціонування ринку фінансових послуг.

3. **Завдання щодо** функціонування банківської системи, кредитних відносин та грошово-кредитної політики.

4. **Презентація** (в обсязі до 10 слайдів) дослідницької пропозиції як наукового тексту, обсягом до 5 стор., підготовлена вступником до аспірантури, в якому обґрунтовується тематика майбутнього дисертаційного дослідження, його актуальність, стан розробки у вітчизняній та зарубіжній науці, можливі шляхи розв'язання поставлених завдань тощо.

Розподіл балів за питаннями екзаменаційного білету є пропорційним, тобто по 25 балів на кожне виконане завдання.

Рекомендований розподіл балів оцінювання виконання завдань у екзаменаційному білеті з фахового випробування (іспиту) наведено у таблиці 2.

Таблиця 2

Критерії оцінювання виконання завдань
екзаменаційного білета з фахового випробування (іспиту)

Кількість балів	Критерії оцінювання
«22–25»	Відповідь на питання є бездоганною, демонструє творчий підхід, мають місце оригінальні версії щодо пояснення сучасної ситуації у відповідності з питанням. Висновки аргументовані та обґрунтовані, викладені у логічній послідовності на високому рівні. Сформовано власні рекомендації відрізняються практичною значущістю та можливістю впровадження у практику. Наведено статистичні дані, які характеризують стан перебігу явища в сучасних умовах на вітчизняному ринку та у міжнародному середовищі
«16–21»	Відповідь правильна, демонструє творчий підхід, мають місце оригінальні версії щодо пояснення сучасної ситуації у відповідності з питанням. Висновки аргументовані та обґрунтовані, викладені у логічній послідовності на високому рівні. Сформовано власні рекомендації відрізняються практичною значущістю та можливістю впровадження у практику.
«11–15»	Питання висвітлено в цілому вірно, але мають місце певні неточності. Висновки недостатньо аргументовані та обґрунтовані. Сформовані рекомендації щодо подальшого розвитку явища відрізняються практичною значущістю та можливістю впровадження у практику
«5–10»	Відповідь на питання надана в цілому вірно, але мають місце певні помилки та неточності. Висновки недостатньо аргументовані та обґрунтовані. Сформовані рекомендації щодо подальшого розвитку явища відрізняються практичною значущістю, але недостатньо логічні
«1–4»	Вступник припускається значної кількості помилок на певних етапах відповіді на питання, стикається із значними труднощами при аналізі ситуації, робить нечіткі висновки. Рекомендації щодо подальшого розвитку явища не сформульовані
«0»	Наявність невдалої спроби відповіді або її відсутність взагалі

Відповідно до інформації, наведеної у таблиці 2, загальна оцінка виконання завдань екзаменаційного білету з фахового випробування (іспиту) ставиться з урахуванням таких критеріїв:

оцінка 90-100 балів ставиться за глибоке засвоєння програмного матеріалу, застосування для відповіді не тільки рекомендованої, а й додаткової літератури та творчого підходу, виявлення системних знань навчального матеріалу на бездоганно якісному рівні, чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами з певної дисципліни, вміння використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань, розв'язання ситуацій. Оформлення відповіді повинно бути акуратним, висновки аргументовані та обґрунтовані, викладені у логічній послідовності на дуже високому рівні;

оцінка 82-89 балів ставиться за умови засвоєння рекомендованої літератури, виявлення глибоких і узагальнених знань матеріалу, що передбачений навчальною програмою, правильне трактування основних понять, застосування методів, методик з певної дисципліни, вміння використовувати їх для виконання конкретних завдань, розв'язання ситуацій. Оформлення відповіді має бути акуратним, логічним та послідовним;

оцінка 74-81 бал ставиться за засвоєння програмного матеріалу та рекомендованої літератури, добре володіння понятійним апаратом, усвідомлене застосування знань для розв'язання практичних задач; при наявності незначних помилок, які суттєво не впливають на результат, або не зовсім повних висновків за одержаними результатами. Оформлення виконаного завдання має бути охайним;

оцінка 64-73 бали ставиться, якщо вступник не в повній мірі виявляє основні знання навчального матеріалу, що передбачений програмою, при виконанні практичних завдань недостатньо ефективно застосовує теоретико-методичні положення в межах теми (проблеми). При відповіді вступник припускається значних помилок, які призводять до невірному результату; висновки недостатньо повні та обґрунтовані;

оцінка 60-63 бали виставляється за умови часткового вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних завдань; за умови, якщо завдання частково виконане, а вступник продемонстрував розуміння основних положень матеріалу проблеми (теми), оформлення відповіді є недостатньо акуратним, висновки необґрунтовані, проте пов'язані за змістом питання;

оцінка 49-59 балів ставиться у випадках, якщо абітурієнт при виконанні практичних завдань без достатнього розуміння застосовує навчальний матеріал, припускається суттєвих помилок, стикається з труднощами при аналізі та порівнянні соціально-економічних явищ та процесів в управлінні, оформлення вирішення є неакуратним, висновки неаргументовані, необґрунтовані та майже не пов'язані з основною відповіддю;

оцінка 39-48 балів ставиться вступнику за не опанування значної частини програмного матеріалу, невміння правильно виконати практичні завдання, якщо він стикається зі значними труднощами при аналізі соціально-економічних явищ та процесів; оформлення вирішення є неакуратним, висновки або не аргументовані та майже не пов'язані з основною відповіддю, або взагалі відсутні;

оцінка 29-38 балів ставиться вступнику, який не опанував програмний матеріал, не може правильно виконати практичні завдання, стикається зі значними труднощами при аналізі соціально-економічних явищ та процесів, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні засвоєння, висловлює його окремими реченням;

оцінка 1-28 балів ставиться за невірні відповіді загалом.

У таблиці 3 наведено шкалу перевodu оцінок за виконання завдань екзаменаційного білета з фахового випробування (іспиту).

Таблиця 3

Шкала переведу оцінок за виконання завдань екзаменаційного білета

Шкала оцінок		
Оцінка за національною шкалою	За накопичувальною 100-бальною шкалою	Оцінка ECTS
відмінно	90-100	A (відмінно)
добре	82-89	B (дуже добре)
	74-81	C (добре)
задовільно	64-73	D (задовільно)
	60-63	E (достатньо)
незадовільно	35-59	FX (незадовільно)
	1-34	F(неприйнятно)

РОЗДІЛ 1. ФІНАНСИ

1.1. Фінанси, їх сутність та роль в ринковій економіці

Предмет науки про фінанси. Об'єктивні передумови виникнення та розвитку фінансів. Генезис та еволюція фінансів. Специфічні ознаки фінансів, їх призначення. Макро- і мікрорівень фінансів. Національні та міжнародні фінанси.

Функції фінансів. Розподільна функція, її зміст. Об'єкти і суб'єкти розподілу та перерозподілу вартості національного продукту. Контрольна функція. Взаємозв'язок розподільної і контрольної функцій. Дискусійні питання щодо сутності та функцій фінансів.

Вплив фінансів на розвиток суспільного виробництва. Фінансове забезпечення відтворювального процесу. Форми фінансового забезпечення. Фінансове регулювання і фінансове стимулювання соціально-економічного розвитку. Роль фінансів у забезпеченні сталого економічного розвитку та вирішення соціальних проблем.

Поняття фінансової системи та теоретичні основи її побудови. Характеристика основних елементів фінансової системи. Фінансові операції органів державного управління. Фінанси державних корпорацій. Фінанси приватного сектору економіки. Фінанси домогосподарств. Державне регулювання фінансових відносин. Управлінські функції фінансових органів, розмежування функцій між ними. Фінансові інститути, їх функції та роль.

Фінансова політика як складова економічної політики держави. Складові фінансової політики. Завдання та принципи фінансової політики. Фінансова стратегія і тактика. Обумовленість фінансової політики політичним курсом та економічною концепцією розвитку країни. Пріоритети фінансової політики. Макрофінансова стабілізація та стимулювання економічного зростання. Фінансовий механізм як сукупність форм і методів організації фінансових відносин, його роль у реалізації фінансової політики. Складові елементи фінансового механізму. Кількісні та якісні параметри фінансового впливу на соціально-економічний розвиток. Фінансове регулювання, його методи та інструменти.

Фінансове планування та прогнозування: суть, принципи, методи, завдання. Система фінансових планів, їх характеристика. Фінансовий контроль. Зміст фінансового контролю, його призначення. Види, форми і методи фінансового контролю. Фінансовий моніторинг. Суб'єкти фінансового контролю в Україні, їх функції.

1.2. Державні фінанси

Поняття державних (публічних) фінансів. Склад і структура державних фінансів. Публічний бюджет, фонди цільового призначення, фінанси державних підприємств. Система державних фінансів за їх ієрархічним рівнем: загальнодержавні та місцеві фінанси.

Джерела формування доходів публічного бюджету та фактори їх зростання. Податки як головний дохід держави. Державні позики та їх використання. Неподаткові доходи держави. Державні фінанси як інструмент регулювання економіки. Проблеми розвитку державних фінансів на сучасному етапі. Державний фінансовий менеджмент.

Бюджет держави та його складові характеристики бюджетної системи України. Державний бюджет, його формування і використання. Місцеві бюджети та їх складові. Бюджетна децентралізація та механізми її реалізації.

Необхідність створення і призначення державних цільових фондів, принципи їх організації та види. Джерела формування доходів і напрямки видатків державних цільових фондів, управління їх коштами. Характеристика операцій Пенсійного фонду України.

Державний кредит, його роль у формуванні фінансових ресурсів держави та покритті бюджетного дефіциту. Види державного кредиту. Внутрішні та зовнішні державні запозичення. Кредитори держави на внутрішньому і зовнішньому фінансових ринках. Державні позики, їх види. Класифікація внутрішніх державних позик. Казначейські позики. Форми зовнішнього державного кредиту. Державні зовнішні позики. Позики міжнародних фінансових організацій. Міжурядові позики та комерційні запозичення на зовнішніх фінансових ринках.

Державний борг. Види державного боргу. Структура державного боргу, механізм його формування. Боргова залежність держави, її критичний рівень. Вплив державного боргу на фінансовий стан держави. Управління державним боргом і його обслуговування. Борговий ризик-менеджмент.

Місцеві фінанси, їх склад та роль. Фінансові ресурси місцевих органів влади та місцевого самоврядування. Склад доходів місцевих бюджетів. Роль місцевих податків і зборів у формуванні доходів місцевих бюджетів. Загальний і спеціальний фонди місцевих бюджетів. Видатки місцевих бюджетів. Обов'язкові видатки і видатки на реалізацію делегованих центральною владою повноважень.

Місцеві позики. Обслуговування боргу місцевих рад. Проблеми зміцнення доходів місцевих бюджетів. Особливості фінансів підприємств комунального господарства.

1.3. Бюджет, його доходи і видатки

Державний бюджет як основний фінансовий план держави. Структура бюджету держави та чинники, що її визначають. Методи формування доходів бюджету.

Стан бюджету: дефіцит/профіцит, їх визначення. Причини виникнення бюджетного дефіциту. Види бюджетного дефіциту і методи його розрахунку. Фінансування бюджетного дефіциту, його інфляційні та неінфляційні джерела. Межі дефіцитного фінансування.

Склад і структура доходів бюджету України, їх класифікація. Особливості структури формування доходів бюджету України. Податкові доходи бюджету та їх характеристика. Неподаткові доходи бюджету, їх характеристика. Доходи від власності та підприємницької діяльності. Доходи від операцій з капіталом. Доходи рентного характеру. Інші неподаткові доходи бюджету. Офіційні трансферти та їх роль у формуванні доходів окремих бюджетів. Державні позики та емісійний дохід.

Видатки бюджету України та їх класифікація. Роль видатків бюджету у фінансовому забезпеченні потреб соціально-економічного розвитку. Класифікація бюджетних видатків: функціональна, відомча, програмна та

економічна. Оптимізація структури видатків бюджету, її критерії. Бюджетне фінансування видатків. Відомча та програмно-цільова система бюджетного фінансування. Форми бюджетного фінансування: кошторисне фінансування, державні інвестиції, бюджетні кредити, державні трансферти.

Склад видатків бюджету на економічну діяльність, їх роль і місце у розвитку економіки. Напрями і форми бюджетного фінансування економіки.

Соціальні видатки бюджету в соціально-орієнтованій ринковій економіці. Соціальна політика держави та її вплив на обсяги бюджетного фінансування соціальних видатків. Склад соціальних видатків: видатки на соціальний захист, соціальне забезпечення і соціальну сферу. Соціальне й медичне страхування, їх роль у реалізації соціальної політики та вплив на обсяги бюджетного фінансування. Вихідні основи планування і фінансування соціальних видатків. Форми і види соціального захисту населення, склад видатків бюджету на соціальний захист населення.

Форми і методи фінансового забезпечення установ соціальної сфери. Бюджетне фінансування закладів соціальної сфери, його організація, основи їх кошторисного фінансування. Фінансування освіти, роль і місце бюджету у системі фінансового забезпечення освітніх закладів. Видатки бюджету на освіту, їх склад і структура. Видатки бюджету на охорону здоров'я, їх склад і структура. Основи бюджетного фінансування охорони здоров'я, роль і місце бюджету у фінансовому забезпеченні медицини. Бюджетні заклади охорони здоров'я, організація їх фінансової діяльності. Бюджетне фінансування закладів культури. Склад видатків бюджету на культуру. Бюджетне фінансування розвитку фізичної культури і спорту, роль бюджету в державній підтримці олімпійського руху.

Фінансові та політичні аспекти видатків держави на оборону. Склад видатків на оборону, порядок їх планування і фінансування. Видатки бюджету на державне управління, їх склад та засади фінансування.

Економічні основи бюджетного планування. Методи бюджетного планування. Рівні та етапи бюджетного планування. Вдосконалення бюджетного планування і регулювання бюджетів на основі розширення повноважень органів місцевого самоврядування.

1.4. Бюджетний устрій і бюджетна система. Бюджетний процес

Принципи побудови бюджетної системи. Альтернативні принципи єдності бюджетної системи та автономності кожного бюджету. Визначальні ознаки єдності бюджетної системи. Поняття і характерні ознаки принципу автономності бюджетів, його забезпечення. Фіскальний федералізм як основа розбудови ефективної бюджетної системи. Поглиблення бюджетної децентралізації.

Засади розмежування видатків і доходів між окремими бюджетами. Територіальний та відомчий підходи до розподілу видатків. Фактори, що визначають порядок і пропорції розподілу доходів між бюджетами. Власні, закріплені та регулюючі доходи. Чинники і порядок закріплення доходів. Види регулюючих доходів і методи бюджетного регулювання. Фінансове вирівнювання і бюджетне регулювання. Міжбюджетні трансферти. Характер та форми взаємовідносин між бюджетами. Субсидіювання та його види: субсидії,

субвенції, дотації. Порядок виділення та використання окремих видів субсидій. Бюджетні позички, їх причини, порядок виділення і погашення.

Бюджетний кодекс України. Принципи побудови бюджетної системи України, їх оцінка. Склад бюджетної системи України. Державний бюджет України, його призначення, склад та структура доходів і видатків.

Бюджетний процес. Сутність та складові бюджетного процесу, його регламентування. Бюджетні повноваження суб'єктів бюджетного процесу.

Бюджетний менеджмент, його сутність, складові і роль. Бюджетування як складова бюджетного менеджменту, пов'язана з розробленням і аналізом бюджетів на макрофінансовому рівні.

Організація бюджетного планування. Порядок складання проекту Державного бюджету України. Інформація для прогнозних і планових розрахунків. Засади складання проекту Державного бюджету.

Розгляд проекту Державного бюджету в Кабінеті Міністрів. Представлення проекту бюджету Верховній Раді України, його розгляд в комісіях і комітетах. Представлення проекту Державного бюджету на сесії Верховної Ради України. Порядок внесення доповнень і зауважень до проекту бюджету. Затвердження Державного бюджету. Закон про Державний бюджет, його зміст.

Порядок складання проектів місцевих бюджетів, їх взаємозв'язок із проектом Державного бюджету. Інформація для складання проектів місцевих бюджетів. Розгляд проекту бюджету в органах виконавчої і законодавчої влади, внесення в нього поправок і зауважень. Затвердження місцевих бюджетів та їх виконання.

Бюджетна класифікація доходів і видатків, її роль у бюджетному процесі та виконанні бюджету. Розпис доходів і видатків як основа виконання бюджету, порядок та терміни його складання, внесення змін та доповнень.

Поняття бюджетного фінансування та його організація. Основні принципи фінансування видатків бюджету. Розпорядники коштів, їх права та обов'язки. Ступені розпорядників коштів з Державного і місцевих бюджетів. Фінансування видатків за відомчою та програмною класифікацією.

Касове виконання бюджету в Україні. Органи, які беруть участь у касовому виконанні бюджету, розподіл функцій між ними. Касове виконання дохідної частини бюджету. Грошові кошти бюджету. Джерела формування та напрямки використання грошових коштів бюджету. Касове виконання видаткової частини бюджету.

1.5. Податки і податкова система

Податок як вихідна категорія державних фінансів. Сутність податків, їх функції та роль. Історичний розвиток форм оподаткування. Податки та інші форми платежів до бюджету - плата, внески і відрахування, збори. Основні напрямки регулювання економіки за допомогою податків. Дискусійні питання функцій податків. Елементи системи оподаткування. Види податкових ставок та методи їх побудови. Універсальні та диференційовані податкові ставки. Тверді і процентні ставки. Види процентних ставок. Податковий кредит, податкова знижка, податкове зобов'язання. Класифікація податків, її ознаки. Податкова система, її структура. Основні етапи становлення та розвитку податкової

системи України. Склад і структура податкової системи України. Податкова політика України в сучасних умовах. Необхідність реформування податкової системи.

Сутність податку на додану вартість (ПДВ), його зародження, розвиток і роль. Порядок обчислення і сплати ПДВ. Проблематика і дискусійні питання ПДВ в Україні. Акцизний збір в Україні як форма специфічних акцизів, його недоліки і переваги, порядок обчислення і сплати. Мито в Україні. Митна політика та її цілі. Платники мита і об'єкт оподаткування. Порядок визначення митної вартості. Види процентних ставок: преференційні, пільгові, повні.

Прибуткове оподаткування як основна сучасна форма прямого оподаткування, його роль і види. Податок на прибуток підприємств. Платники і ставки податку на прибуток. Об'єкт оподаткування. Поняття валового доходу, перелік надходжень, що включаються і не включаються до скоригованого валового доходу. Поняття валових витрат, перелік витрат, що включаються і не включаються до складу валових витрат. Порядок обчислення і сплати податку на прибуток. Податок на доходи фізичних осіб як форма індивідуального прибуткового оподаткування, його бюджетне значення. Переваги і недоліки прибуткового оподаткування громадян. Порядок оподаткування доходів громадян від роботи за найманням. Оподаткування доходів громадян, що займаються підприємницькою діяльністю без створення юридичної особи, його форми. Фіксований податок, умови щодо його сплати шляхом придбання патенту. Ставки фіксованого податку. Оподаткування доходів фізичних осіб від підприємницької діяльності за декларацією.

Спрощена система оподаткування. Особливості нарахування і сплати єдиного податку для юридичних осіб та для фізичних осіб - суб'єктів підприємницької діяльності. Фіксований сільськогосподарський податок, його платники і форми сплати.

Платежі за ресурси. Збір за спеціальне використання лісових ресурсів (лісовий дохід), його сутність і призначення. Види і форми лісового доходу. Збір за спеціальне використання водних ресурсів (плата за воду), його платники і об'єкт оподаткування. Збір на геологорозвідувальні роботи. Рентна плата за нафту і газ, її платники і ставки. Платежі за користування надрами. Форми плати за землю: земельний податок та орендна плата. Особливості встановлення ставок для різних платників та видів діяльності.

Державне мито, його сутність і види. Побудова ставок державного мита. Порядок сплати державного мита і його перерахування до бюджету.

Місцеві податки і збори в Україні. Повноваження місцевих органів влади щодо встановлення місцевих податків і зборів.

Характер, призначення і бюджетна роль неподаткових платежів. Групи неподаткових платежів.

Сутність і складові податкового менеджменту. Облік платників податків. Особовий рахунок платника податку. Розстрочка та відстрочка податкових зобов'язань платника. Податковий борг (недоїмка). Пеня. Камеральна перевірка. Документальна перевірка. Оскарження дій податкових органів.

1.5. Фінансовий ринок

Фінансовий ринок, його функції і роль. Фінансовий ринок як сфера руху

позичкового капіталу. Кругообіг позичкового капіталу на фінансовому ринку. акумуляція заощаджень, їх трансформація в інвестиції. Сегменти фінансового ринку. Ринок грошей та ринок капіталів. Ринок цінних паперів та кредитний ринок. Ринок похідних та структурованих фінансових інструментів. Валютний ринок. Суб'єкти фінансового ринку. Місце і роль держави на фінансовому ринку.

Фінансові інструменти та їх види. Стандартизовані та нестандартизовані фінансові інструменти. Цінні папери як вид фінансових інструментів, їх економічна та правова природа. Цінний папір як фінансова вимога. Цінний папір як носій майнових та інших прав інвестора. Документарна та бездокументарна форма випуску фінансових інструментів. Фінансові інновації.

Особливість ринку грошей як ринку короткострокових високоліквідних фінансових активів. Функції грошового ринку. Забезпечення руху короткострокових ліквідних фінансових потоків, купівлі-продажу грошей як засобів платежу. Ринок банківських позичок як ринок короткострокових та середньострокових позичок для фінансування оборотного капіталу. Інструменти ринку грошей. Вексель як дисконтний фінансовий інструмент. Казначейські векселі, їх особливості та значення для грошового ринку.

Ринок пайових цінних паперів. Акція як титул власності (частка в статутному капіталі). Класифікація акцій. Емісія, реєстрація та розміщення акцій. Методи розміщення. Основні показники, що використовуються для характеристики акцій. Дохід (чистий прибуток) на акцію. Коефіцієнт сплати дивідендів. Курс (ціна) акції.

Ринок боргових цінних паперів. Облігації та їх класифікація. Ринки державних і корпоративних облігацій. Муніципальні облігації та їх особливості. Основні показники, що використовуються для характеристики облігацій. Дохідність і рейтинг облігацій.

Ринок похідних фінансових інструментів. Учасники ринку та мотивація їхньої участі. Хеджування та спекуляція. Види похідних фінансових інструментів. Стандартизовані та нестандартизовані похідні фінансові інструменти. Форвардні контракти та їх особливості. Ф'ючерсні контракти, їх значення. Ф'ючерсні біржі. Роль розрахункової палати біржі. Фінансові ф'ючерсні контракти. Опціони та їх особливості. Американський та європейський опціони, опціон на купівлю і на продаж. Опціони на акції, індекси, ф'ючерсні контракти, валюту. Контракти «своп». Процентні свопи. Валютні свопи. Варанти, права власників.

Ціноутворення на фінансовому ринку. Фундаментальний і технічний аналіз, їх методи та значення для вивчення ринку і прийняття рішень.

Види організаційно-оформлених фінансових ринків. Фондова біржа. Методи визначення біржових цін. Види біржових угод. Організація торгівлі цінними паперами. Поняття лістингу та делістингу. Фондові індекси та їх значення.

Сутність, призначення і роль ринку фінансових послуг. Фінансове посередництво як основа ринку фінансових послуг. Види і роль фінансових посередників, їх класифікація. Депозитні та недепозитні фінансові посередники. Допоміжні фінансові корпорації. Учасники Національної депозитарної системи України. Торгівці цінними паперами, види їх діяльності. Фінансові інститути як

інституційні інвестори, їх інвестиційна політика. Державне регулювання ринку фінансових послуг: види та форми. Органи регулювання та нагляду ринку фінансових послуг. Саморегульвні організації та об'єднання професійних учасників.

1.7.Корпоративні фінанси

Сутність корпоративних фінансів та принципи їх організації. Особливості фінансів підприємств різних організаційно-правових форм та форм власності. Фінансовий менеджмент як система управління корпоративними фінансами.

Сутність і значення грошових розрахунків у діяльності підприємств. Форми безготівкових розрахунків та їх використання в діяльності підприємств. Готівкові грошові розрахунки на підприємстві, їх організація та сфера застосування. Розрахунково-платіжна дисципліна, її зміст і значення для забезпечення господарської діяльності. Економічні та фінансові санкції у системі грошових розрахунків і платежів.

Фінансові ресурси підприємств, їх сутність та призначення. Джерела формування фінансових ресурсів на мікрорівні. Розміщення фінансових ресурсів підприємств. Ефективність використання фінансових ресурсів. Економічна сутність капіталу акціонерного товариства. Фактори, що впливають на обсяг капіталу. Структура капіталу акціонерного товариства. Власний капітал і його формування. Статутний капітал. Пайовий капітал. Додатковий капітал. Резервний капітал. Нерозподілений прибуток. Управління формуванням власного капіталу підприємства. Довгострокові фінансові зобов'язання. Короткострокові фінансові зобов'язання. Кредиторська заборгованість. Управління кредиторською заборгованістю. Управління позичковим капіталом.

Вартість капіталу. Базова концепція визначення вартості капіталу. Вартість капіталу як міра прибутковості. Визначення вартості власного капіталу. Вартість акціонерного капіталу. Оцінка позик. Оцінка загальної вартості капіталу. Інфляція та ринкова вартість капіталу. Розрахунок середньозваженої вартості капіталу. Фінансовий леверидж. Ефект фінансового левериджу. Оптимізація структури капіталу.

Активи підприємства, їх склад і структура, оцінка. Зміст управління необоротними активами. Управління оновленням основних засобів. Управління фінансуванням необоротних активів. Зміст і задачі управління оборотними активами. Управління виробничими запасами. Управління дебіторською заборгованістю. Управління грошовими коштами. Джерела формування оборотних активів підприємства та шляхи забезпечення їх оптимальної структури. Стратегія фінансування оборотних активів.

Грошові фонди підприємств їх склад та призначення. Грошові надходження підприємств. Грошові потоки, їх види та класифікація. Управління грошовими потоками суб'єктів підприємництва. Доходи підприємств, їх сутність і склад. Прибуток як результат фінансово-господарської діяльності підприємства. Фактори, які впливають на формування прибутку. Рентабельність, її сутність, методи обчислення і показники. Формування чистого прибутку підприємств і його використання. Дивідендна політика акціонерного товариства. Нерозподілений прибуток і його використання. Зміст і

задачі управління формуванням прибутку. Управління прибутком від операційної діяльності. Аналіз безбитковості. Максимізація прибутку підприємств. Операційний леверидж. Сутність і задачі управління розподілом прибутку. Вплив на розподіл прибутку системи оподаткування підприємств. Управління використанням чистого прибутку.

Сутність і види інвестицій підприємств. Формування інвестиційної політики підприємств. Форми реальних інвестицій і особливості управління ними. Капітальні вкладення. Управління джерелами фінансування капітальних вкладень. Окупність капітальних вкладень та її розрахунок. Особливості управління інноваційними інвестиціями підприємств. Фінансова інвестиційна діяльність підприємства. Управління фінансовими інвестиціями. Формування інвестиційного портфеля. Оцінка привабливості та дохідності об'єктів вкладень підприємств.

Економічна сутність фінансових ризиків в діяльності підприємств. Основні види фінансових ризиків. Фактори, що впливають на рівень фінансових ризиків. Визначення рівня ризику та його впливу на фінансовий стан підприємства і на його прибутковість. Зміст управління фінансовими ризиками. Способи уникнення та нейтралізації фінансових ризиків в фінансовій діяльності підприємств. Страхування ризиків. Мінімізація ризиків.

Характеристика фінансової звітності підприємства. Зміст і задачі аналізу фінансових звітів. Система показників оцінки фінансового стану підприємства. Комплексний аналіз фінансового стану підприємства.

Зміст та завдання антикризового фінансового управління підприємством. Методи діагностики фінансової кризи на підприємстві. Система попереднього реагування на загрозу банкрутства і комплекс превентивних заходів. Фінансова санація підприємства в системі антикризового управління. Менеджмент санації підприємства, його функції та завдання. Методи фінансування санації підприємства. Управління внутрішніми джерелами фінансування та залученням зовнішніх фінансових джерел. Реструктуризація в системі антикризового фінансового управління підприємством. Організаційно - фінансове забезпечення реструктуризації підприємств.

Сутність фінансового планування та його значення в діяльності підприємств. Методи та інструменти фінансового планування. Види фінансових планів, їх характеристика та особливості. Бюджетування в системі фінансового планування. Сутність та значення фінансового прогнозування в діяльності підприємств.

1.8. Фінанси домогосподарств

Особливості фінансів домогосподарств і сфера їх функціонування. Внутрішні та зовнішні фінансові відносини домогосподарств. Джерела і форми доходів домогосподарств. Грошові та натуральні доходи. Характеристика сукупних доходів та доходів, що залишаються у розпорядженні домогосподарств. Номінальні і реальні доходи. Бюджет прожиткового мінімуму. Заробітна плата та її роль у формуванні доходів бюджету домогосподарств. Соціальні та страхові виплати. Доходи домогосподарств від підприємницької діяльності. Процентні доходи і дивіденди. Доходи від продажу цінних паперів, нерухомості, особистого та домашнього майна. Доходи від

продажу продукції підсобного господарства. Вплив держави на формування доходів бюджету домогосподарств.

Споживча поведінка домогосподарств. Гранична схильність до споживання. Гранична схильність до заощаджень. Домогосподарства на фінансовому ринку.

Витрати бюджету домогосподарств, їх класифікація. Фінансові рішення домогосподарств щодо розміщення доходів. Обов'язкові платежі домогосподарств: податки і відрахування до державних соціальних фондів, комунальні та інші щомісячні платежі. Поточні та капітальні витрати на споживання. Грошові заощадження. Депозитні та кредитні операції домогосподарств з банками і кредитними спілками. Споживчі кредити та кредити під заставу, порядок їх надання та погашення.

Інвестиційна діяльність та формування інвестиційного портфеля домогосподарств. Капітальні інвестиції у нерухомість, основний капітал, нематеріальні активи. Фінансові інвестиції у цінні папери, корпоративні права, депозити, банківські метали. Фактори, що впливають на формування інвестиційного портфеля домогосподарств: дохідність, ризик вкладання капіталу, строки, мета інвестування, доступність об'єктів інвестицій, інфляційні процеси, наявність державних гарантій тощо.

1.9. Міжнародні фінанси

Міжнародні фінанси, їх сутність, значення і роль в сучасній світовій економіці. Вплив інтернаціоналізації, інтеграції і глобалізації на міжнародні фінанси. Внутрішня структура міжнародних фінансових відносин: світовий фінансовий ринок, міжнародна валютна система, міжнародні валютні операції, міжнародні розрахунки, міжнародні фінансові інститути. Регулювання міжнародних фінансових відносин. Міжнародне право як сукупність міжнародних правових норм регулювання відносин на приватноправовому і публічно правовому рівнях.

Світові фінансові ринки і міжнародні фінансові потоки. Фінансові ризики на міжнародних фінансових ринках. Роль ТНК у розвитку світових фінансових ринків та поглибленні глобалізації і всесвітньої фінансової інтеграції. Міжнародна валютна система, її зв'язки з національними валютними системами. Особливості сучасної міжнародної валютної системи. Валютний ринок, його регулювання. Валютний курс як вартісна категорія. Формування валютного курсу. Міжнародні розрахунки, їх балансування в національних платіжних балансах. Зміст і структура платіжного балансу. Особливості платіжного балансу і його регулювання в Україні. Міжнародні і регіональні фінансові інститути, їх значення для розвитку міжнародних і національних економік та фінансових систем.

Фінансові центри. Офшорні зони, їх особливості.

Проблеми і протиріччя інтегрування України в світову фінансову систему. Обмеженість внутрішніх ресурсів і необхідність залучення іноземних інвестицій. Співробітництво України з міжнародними фінансовими організаціями і перспективи його розвитку.

Фінанси ЄС - сучасна форма наддержавних фінансових відносин. Бюджет ЄС, його призначення і особливості. Організація бюджетного процесу. Єдина

аграрна політика. Регіональна політика ЄС. Фінансування програм подолання міжрегіональних диспропорцій розвитку. Соціальна політика ЄС.

Доходи бюджету ЄС, особливості їх формування. Бюджетні видатки і їх класифікація. Субсидіарний характер бюджетних видатків. Митна політика ЄС. Створення митного союзу. Єдиний зовнішньоторговельний тариф для імпорту з третіх країн. Система колективного протекціонізму щодо захисту внутрішнього ринку ЄС. Нетарифні обмеження імпорту. Створення Європейського валютного Союзу. Взаємодія країн ЄС у формуванні спільної монетарної політики. Наслідки введення євро. Створення єдиного ринку капіталів - захист інвестора, формування умов щодо вільного руху капіталу, товарів, послуг і робочої сили. Регулювання ринку капіталу в ЄС.

Фінансові проблеми ЄС. Програма уніфікації і гармонізації державних фінансів країн-членів ЄС. Гармонізація податків, вирівнювання соціальних видатків. Протиріччя в процесах уніфікації державних фінансів. Проблеми і протиріччя у зв'язку з розширенням складу ЄС.

Проблеми фінансової інтеграції України до Європейського фінансового простору. Співпраця України з Європейським Союзом та його фінансовими інституціями. Питання платоспроможності України. Проблеми ефективності та цільового використання фінансових ресурсів, залучених від міжнародних фінансових інституцій. Проблеми інтеграції України до світової фінансової системи.

1.10. Фінансова безпека

Поняття фінансової безпеки держави. Фінансова безпека як найважливіша складова економічної безпеки держави. Внутрішні та зовнішні чинники фінансової безпеки держави.

Бюджетна безпека держави. Виконання законодавчо затверджених показників дохідної та видаткової частини як основа забезпечення бюджетної безпеки. Розміри бюджетного дефіциту, його обмеження.

Обсяг внутрішніх і зовнішніх запозичень та їх вплив на фінансову безпеку держави.

Співвідношення державного боргу і основних макроекономічних показників: загальний обсяг зовнішнього державного боргу до ВВП; платежі з обслуговування державного боргу в обсязі доходів бюджету, загальний обсяг зовнішнього боргу до обсягу річного експорту, платежі з обслуговування зовнішнього боргу до обсягу річного експорту, державний борг на душу населення.

Фінансова спроможність держави з обслуговування державного боргу. Дефолт.

Грошовий обіг та інфляція. Співвідношення між темпами зростання грошової маси, споживчих цін, ВВП. Рівень інфляції.

Золотовалютні резерви як складова фінансової безпеки держави. Стійкість національної валюти, її курс і конвертованість. Нагромадження необхідного обсягу золотовалютних резервів.

Ефективність фінансового ринку, його зв'язок з фінансовою безпекою держави. Показники ефективності: капіталізація ринку цінних паперів, рівень відсоткових ставок, біржові гарантії угод.

Фінансовий стан реального сектору економіки і фінансова безпека держави. Показники фінансової стабільності підприємств. Конкурентоспроможність вітчизняних товарів як складова фінансової безпеки. Митний захист національного товаровиробника.

Залежність фінансової безпеки держави від інтеграційних і глобалізаційних процесів у світовій економіці.

1.11. Світова фінансова думка

Методологічні і теоретичні засади фінансової науки. Теорії державних фінансів англійської класичної політекономії (В. Петі, А. Сміт, Д. Рікардо). Принципи оподаткування А. Сміта. Непродуктивна сутність державних видатків як гальмо у нагромадженні капіталу. Розвиток і диверсифікація ринкових відносин, їх вплив на фінансову думку. Закон розширення державної діяльності, державне стимулювання нагромадження капіталу (А. Вагнер).

Фінансові методи державного регулювання ринкової економіки. Концепція державних фінансів Дж. Кейнса. Розвиток концепції дефіцитного фінансування, вбудованого бюджетного стабілізатора, компенсаційної теорії фінансів, мультиплікатора-акселератора в теоріях кейнсіанської школи.

Маржиналізм, мікроекономічний рівень дослідження фінансів. Демократизація суспільства та її вплив на фінансову науку. Теорії суспільного товару, суспільних благ і суспільного вибору (Е. Ліндаль, К. Віксель, П. Самуельсон, Дж. Б'юкенен). Неокласичні теорії державних фінансів. Обмеження державного втручання в економіку, підвищення його ефективності, зростання інвестицій в людський капітал (Т. Шульц). Монетаристська концепція, пріоритет грошово-кредитної політики, обмеження зростання державних видатків і податків (М. Фрідмен).

Взаємообумовленість і взаємозв'язок фінансових теорій. Кейнсіансько-монетаристський синтез грошово-кредитних методів державного регулювання. Поєднання фіскальної та монетарної політики. Сучасний некейнсіанський синтез, зв'язок макро- і мікроекономічних методів дослідження в фінансовій науці. Фінансові аспекти в постіндустріальній моделі розвитку: інтелектуальний капітал і інноваційно-інформаційні технології.

Теоретичні дослідження фінансового ринку. Теорія приведеної вартості (І. Фішер). Ризик і ціна капіталу (Г. Марковіц, В. Шарп). Гіпотеза ефективного ринку (Ю. Фама). Поведінкова психологія на фінансовому ринку (Д. Канеман, В. Сміт). Гіпотеза фрактального ринку (Е. Петерс). Теорії корпоративних фінансів. Структура капіталу (М. Міллер).

РОЗДІЛ 2. БАНКІВСЬКА СПРАВА

2.1. Гроші, їх сутність та роль в ринковій економіці

Предмет науки про гроші і кредит. Гроші як загальний еквівалент і абсолютно ліквідний актив. Портфельний підхід до визначення суті грошей. Гроші як форма вияву суспільних відносин. Специфіка вияву суті грошей у різних економічних системах. Гроші як гроші й гроші як капітал. Зв'язок грошей з іншими економічними категоріями.

Форми грошей, причини та механізм їх еволюції від звичайних товарів першої необхідності до благородних металів. Причини й механізм демонетизації

золота. Ідеальні форми грошей та їх кредитна природа. Еволюція кредитних грошей від урядових (казначейських) зобов'язань до зобов'язань центрального банку. Різновиди сучасних кредитних грошей. Електронні гроші. Роль держави в утвердженні кредитних зобов'язань як грошей.

Специфічний характер вартості грошей. Купівельна спроможність як вираз вартості грошей за різних їх форм. Вартість грошей і час. Вплив зміни вартості грошей на економічні процеси. Ціна грошей як капіталу: альтернативна вартість зберігання грошей та процент. Функції грошей та їх еволюція. Дискусії щодо функцій сучасних грошей.

Роль грошей у ринковій економіці. Якісний і кількісний аспекти впливу грошей на економічні і соціальні процеси. Грошове середовище як фактор впливу на матеріальні інтереси та виробничу активність економічних суб'єктів. Вплив зміни кількості грошей на основні макро- та мікроекономічні процеси. Гроші як інструмент регулювання економіки. Зміна впливу кількісних параметрів грошей на економіку в коротко- та довгострокових інтервалах. Еволюція ролі грошей у перехідній економіці України.

Теорії грошей. Класична кількісна теорія грошей, її основні постулати. Економічні причини появи кількісного підходу до вивчення ролі грошей. Еволюція постулатів кількісної теорії. Неокласичний варіант розвитку кількісної теорії грошей. Трансакційний варіант І. Фішера. Кембриджська версія кількісної теорії. Кон'юнктурна теорія грошей М. Туган-Барановського.

Внесок Дж. Кейнса у розвиток кількісної теорії грошей. Зміна акцентів щодо оцінки ролі держави в економічному регулюванні та механізмів впливу на економіку. Передатковий механізм у трактуванні Дж. Кейнса. Неминучість інфляційних наслідків реалізації кейнсіанських концепцій. Сучасний монетаризм як альтернативний напрямок кількісної теорії. Особливості монетаристських трактувань ролі держави в регулюванні економіки. Внесок М. Фрідмена в розробку монетарної політики на основі неокласичного варіанта кількісної теорії. Зближення позицій монетаристів та неокейнсіанців у їхніх поглядах на грошово-кредитну політику в сучасних умовах. Кейнсіансько-неокласичний синтез.

Поняття грошового обороту як процесу руху грошей. Грошові платежі як елементарні складові грошового обороту. Основні суб'єкти грошового обороту. Основні ринки, що взаємопов'язуються грошовим оборотом. Національний дохід і національний продукт як визначальні параметри грошового обороту. Економічна основа та загальна схема грошового обороту. Структурні складові грошового обороту за їх економічним змістом.

Маса грошей, що обслуговує грошовий оборот, її склад та фактори зміни. Базові гроші. Грошові агрегати. Швидкість обігу грошей: поняття, фактори, що визначають швидкість обігу, вплив її на масу та сталість грошей. Порядок розрахунку швидкості обігу грошей. Попит на гроші, його сутність та чинники зміни. Сутність та особливості функціонування грошового ринку. Вплив попиту на сталість грошей. Проблема монетизації економіки України.

Суть та структура грошової системи, її призначення та місце в економічній системі країни. Елементи грошової системи. Основні типи грошових систем, їх еволюція. Системи металевого й кредитного обігу. Створення і розвиток грошової системи України. Дискусії щодо місця

фіскальної та грошово-кредитної політики в регулятивному механізмі. Сутність та закономірності розвитку інфляції. Особливості інфляції в Україні. Дискусійні проблеми щодо інфляції в Україні.

2.2.Кредит, його сутність та роль в ринковій економіці

Необхідність, сутність і роль кредиту. Об'єкти, суб'єкти та типи кредитних відносин. Позичковий капітал і кредит. Стадії та закономірності руху кредиту. Характеристика форм, видів та функцій кредиту. Позичковий процент: сутність, види, економічні межі та фактори зміни ставки процента. Теорія вибору портфеля активів. Ризикова та строкова структура процентних ставок. Функції та роль процента. Роль кредиту у ринковій економіці. Теорії кредиту.

Класифікація банківських кредитів. Умови кредитної угоди, кредитний договір. Оцінка кредитоспроможності позичальника. Форми позичкових рахунків. Форми забезпечення повернення банківських позичок. Порядок надання і способи погашення позичок. Етапи процесу банківського кредитування. Кредитний ризик і методи управління ним. Засоби захисту від кредитного ризику.

Особливості механізму надання та погашення окремих видів кредитів. Консорціальні та паралельні кредити. Споживчий кредит. Кредити під цінні папери. Контокорентний кредит. Поточний рахунок з овердрафтом. Іпотечні кредити. Факторингові та форфейтингові операції. Лізингові операції. Методи управління проблемними кредитами. Контроль за використанням і погашенням кредиту. Кредитні санкції. Кредитний портфель банку: поняття, зміст та структура, етапи процесу управління, моніторинг та контроль. Інвестиційне кредитування: сутність, мета та економічна природа. Методи зниження ризиків при інвестиційному кредитуванні. Іпотечне кредитування: зміст, структура та основні компоненти механізму. Іпотечні інструменти. Особливості кредитування сільськогосподарських виробників. Проблеми розвитку кредитних відносин в Україні.

2.3.Банки і банківська діяльність

Банківська система: сутність, принципи побудови та функції. Комерційні банки: сутність, порядок створення, організаційна структура, функції.

Призначення, статус та основи організації центрального банку. Функції центрального банку. Інструменти грошово-кредитної політики. Активні операції банків. Пасивні операції банків. Касові операції банків. Розрахункові операції банків. Міжбанківські розрахунки. Банківські послуги. Інвестиційні проекти: сутність, джерела фінансування. Участь банків у проектному

фінансуванні. Методи оцінки інвестиційних проектів. Залучення капіталу в інноваційну сферу. Стан інвестиційного ринку в Україні. Ціноутворення в інвестиційній сфері. Банківські портфельні інвестиції.

Валютні системи. Конвертованість валюти. Валютна біржа, операції. Торговельні операції банків в іноземній валюті. Неторговельні операції банків в іноземній валюті. Операції банків із торгівлі іноземною валютою на міжбанківському ринку. Платіжний та розрахунковий баланси. Форми міжнародних розрахунків. Міжнародні кореспондентські відносини між банками. Форми міжнародного кредиту.

Банківський маркетинг, його суть та особливості. Планування комплексу банківського маркетингу. Банківський менеджмент: сутність та інструменти. Управління активами і пасивами банку. Менеджмент зобов'язань банку. Менеджмент капіталу банку. Менеджмент портфеля цінних паперів банку. Менеджмент ліквідності комерційного банку.

Банківський облік. Основні елементи банківського обліку. Звітність банків. Облік капіталу банку, депозитних, розрахункових і касових операцій банку. Облік кредитних і валютних операцій банку. Облік міжбанківських розрахунків. Банківський аудит: суть та особливості. Аудит касової роботи банку. Аудит розрахункових операцій банків. Аудит банківських кредитних операцій. Аудит міжбанківських кореспондентських розрахунків. Аудит доходів і витрат банку.

Сутність фінансової стійкості банку та способи її забезпечення. Економічні нормативи регулювання діяльності банків. Ліквідність та платоспроможність банку. Управління банківськими ризиками. Формування резервів для покриття можливих втрат банку від активних операцій.

Правове забезпечення банківської діяльності. Оподаткування комерційних банків. Банківський прибуток.

РОЗДІЛ 3. СТРАХУВАННЯ

3.1. Страхування, його сутність та роль в економіці

Необхідність страхового захисту. Страхові фонди як матеріальна основа страхового захисту. Форми організації фондів страхового захисту. Державне резервування. Самострахування, його джерела й межі доцільного застосування. Виникнення та етапи розвитку страхування. Сутність і функції страхування. Принципи страхування. Роль страхування в активізації бізнесу, економії коштів, що резервуються на покриття можливих утрат від непередбачених обставин, формуванні й використанні фондів соціального призначення, збільшенні обсягів інвестицій в економіку.

Поняття та ознаки класифікації страхування. Класифікація за об'єктами страхування. Галузі страхування: майнове страхування, страхування відповідальності, особисте страхування. Види страхування. Класифікація за родом небезпеки. Класифікація за формами проведення: обов'язкове і добровільне страхування. Класифікація за статусом страхувальника. Класифікація за спеціалізацією страховика.

Поняття ризику в страхуванні: його види. Рівень і частота ризику та розмір шкоди. Управління ризиком. Роль ризик-менеджменту. Активне й пасивне запобігання ризику. Специфіка ризиків у страхуванні майна, відповідальності, в особистому страхуванні. Оцінка страхового ризику. Критерії визначення ціни страхування. Структура та основи розрахунку страхових тарифів.

3.2. Страховий ринок

Поняття страхового ринку. Суб'єкти страхового ринку. Порядок створення, функціонування та ліквідації страхових компаній. Спеціалізація страховиків. Управління страховими компаніями. Страхові об'єднання (ЛСОУ, МТСБУ, Морське страхове бюро України) та їх функції. Страхові послуги як

об'єкт взаємовідносин страховиків і страхувальників. Канали реалізації страхових послуг. Роль посередників - страхових агентів і брокерів. Державне регулювання страхової діяльності. Шляхи наближення законодавчої та нормативної бази страхування в Україні до міжнародних стандартів. Уповноважений орган нагляду за страховою діяльністю та його функції.

Особисте страхування, його соціально-економічне значення та основні види. Змішане страхування життя. Довічне страхування. Страхування пенсій в контексті здійснюваної в країні пенсійної реформи. Обов'язкові види страхування від нещасних випадків і професійних захворювань. Добровільне індивідуальне і колективне страхування від нещасних випадків. Медичне страхування: форми й умови його проведення. Страхування майна юридичних осіб (вогневе страхування). Особливості страхування врожаю сільськогосподарських культур та тварин. Страхування технічних ризиків. Страхування транспортних засобів та вантажів. Особливості страхування будівель, тварин та домашнього майна громадян. Страхування відповідальності товаровиробника за якість продукції. Страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів. Страховий поліс «зелена картка». Страхування відповідальності за неповернення кредитів. Страхування професійної відповідальності.

Необхідність, сутність і методи перестрахування. Форми проведення перестрахувальних операцій. Співстрахування і механізм його застосування.

Сутність і завдання маркетингу в страхуванні. План маркетингу. Служба маркетингу. Інформаційне забезпечення маркетингових досліджень. Страхові договори, порядок їх підготовки й укладання. Права й обов'язки сторін. Контроль за виконанням договорів. Вирішення суперечок.

Перспективи розвитку страхового ринку та ринку страхових послуг в Україні в контексті посилення процесів глобалізації економіки.

3.3. Страхова діяльність

Склад доходів страховика. Доходи від страхової діяльності. Зароблені страхові премії, порядок їх визначення. Доходи від інвестування тимчасово вільних коштів. Витрати страховика: їх склад і економічний зміст. Собівартість страхової послуги. Виплата страхових сум і страхового відшкодування. Витрати на ведення страхової справи. Формування прибутку страховика. Визначення прибутку від страхової діяльності. Прибуток від інвестиційної діяльності. Розподіл прибутку. Особливості оподаткування страховиків.

Поняття та значення посилення надійності страховика. Формування збалансованого страхового портфеля. Відбір страхових ризиків. Тарифна політика. Фінансові методи забезпечення надійності страхових компаній. Платоспроможність страховика, умови її забезпечення. Власні кошти страховика. Технічні резерви, їх склад. Показники платоспроможності. Фактичний і нормативний запас платоспроможності страховика, порядок обчислення цих показників.

Інвестиційна діяльність страхової компанії. Інвестиційна політика та стратегія. Принципи розміщення технічних і математичних резервів. Напрями вкладень страхових резервів. Оцінка ефективності страхових інвестицій.

ОРІЄНТОВАНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ

1. Банківський кредит, його види і форми.
2. Банківські послуги та їх види.
3. Бюджет розвитку місцевих бюджетів, джерела його формування та напрями використання.
4. Бюджет як економічна категорія.
5. Бюджетна децентралізація в умовах унітарної держави.
6. Бюджетна стійкість та засоби її забезпечення.
7. Бюджетна політика, її завдання і пріоритети.
8. Бюджетна система та її елементи.
9. Бюджетний дефіцит та джерела його фінансування.
10. Бюджетний дефіцит як інструмент фінансового регулювання.
11. Бюджетно-податкова політика як складова державного регулювання економіки.
12. Бюджетно-податкова політика, її завдання та інструменти.
13. Валютне регулювання і його інструменти.
14. Валютний курс і курсова політика.
15. Видатки місцевих бюджетів, їх склад та характеристика.
16. Вплив бюджетної політики на соціально-економічний розвиток країни.
17. Вплив податкового регулювання на економічне зростання.
18. Грошово-кредитна політика: інструменти та напрями її проведення.
19. Державне регулювання фінансового ринку.
20. Державне фінансування соціальних програм.
21. Державний борг, його структура та порядок обслуговування.
22. Державний кредит і його форми.
23. Державний фінансовий контроль та його форми.
24. Державні фінанси та їх структура.
25. Доходи місцевих бюджетів: їх структура та порядок формування.
26. Економічна суть і роль державного кредиту.
27. Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування в системі соціального страхування в Україні
28. Зведений бюджет України та показники його динаміки.
29. Зміст і задачі фінансового планування.
30. Класифікація доходів та видатків державного бюджету.
31. Кредитні операції та їх форми.
32. Міжбюджетне регулювання як складова державної регіональної політики.
33. Міжбюджетні відносини та їх регулювання.
34. Міжнародні фінанси і їх форми.
35. Міжнародні фінансові організації та їх операції.
36. Місцеві бюджети: їх складові та роль у бюджетній системі.
37. Місцеві податки і збори.
38. Напрями реформування податкової системи України.
39. Перспективне бюджетне планування і прогнозування.
40. Податки в системі регулювання доходів юридичних і фізичних осіб.
41. Податки як інструмент перерозподілу валового внутрішнього продукту.
42. Податкова політика, її цілі і інструменти.

43. Податкова система: її складові та напрями реформування.
44. Податкові надходження державного бюджету: їх структура та
45. класифікація.
46. Податкові пільги в Україні.
47. Податок на доходи фізичних осіб в системі оподаткування.
48. Податок як інструмент перерозподілу ВВП.
49. Призначення і роль фінансів в економічній системі держави.
50. Програмно-цільовий метод планування бюджету.
51. Регулювання діяльності комерційних банків в Україні.
52. Розвиток бюджетного планування, його завдання і принципи.
53. Середньострокове бюджетне планування і прогнозування.
54. Спрощені системи оподаткування та їх використання в Україні.
55. Стан та перспективи розвитку фінансового ринку в Україні.
56. Становлення та розвиток банківської системи України.
57. Страхування, його види і форми.
58. Сутність бюджету та його функції.
59. Сутність і функції міжнародних фінансів.
60. Сутність і функції фінансів.
61. Торгівельний баланс України та його структура.
62. Управління державним боргом.
63. Управління державними фінансами.
64. Фінансова діяльність підприємства та її показники.
65. Фінансова політика держави та напрями її проведення.
66. Фінансовий ринок та його організаційні форми.
67. Фінансовий стан підприємства та його показники.
68. Фінансові посередники і їх операції.
69. Фінансові результати діяльності підприємства і їх показники.
70. Фінансування видатків на соціальний захист населення.
71. Фондовий ринок та його організаційні форми.
72. Форми і методи забезпечення повернення банківських кредитів.
73. Форми та види банківських кредитів.
74. Функціональна класифікація бюджетних видатків.
75. Характеристика бюджетної системи України.
76. Характеристика видатків державного бюджету.
77. Характеристика казначейської системи обслуговування бюджетів.
78. Характеристика місцевих податків і зборів.
79. Характеристика операцій комерційних банків.
80. Характеристика платіжного балансу України.
81. Характеристика податкової системи України.
82. Цінні папери, їх види і форми.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція України : офіц. текст. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Податковий кодекс України. Дата оновлення: 01.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Бюджетний кодекс України. Дата оновлення: 01.01.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
4. Митний кодекс України. Дата оновлення: 21.07.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
5. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: Закон України від 30.10.1996 р. № 448/96-ВР. Дата оновлення: 05.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80>
6. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. Дата оновлення: 05.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
7. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV. Дата оновлення: 05.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>
8. Про цінні папери та фондовий ринок : Закон України від 23 лютого 2006 р., № 3480-IV. Дата оновлення: 05.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>
9. Про страхування : Закон України від 07 березня 1996 № 85/96-ВР. Дата оновлення: 01.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text>
10. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12 липня 2001 № 2664-III. Дата оновлення: 01.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text>
11. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці : Закон України від 28 грудня 2014 № 77VIII. Дата оновлення: 21.10.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/77-19#Text>
12. Про Державний бюджет України на відповідний рік : Закон України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws>.
13. Меморандум про економічну та фінансову політику. URL: https://mof.gov.ua/uk/memorandum_of_economic_and_financial_policies_by_the_authorities_of_ukraine-435
14. Актуальні проблеми фінансового управління: глобальні тенденції і національна практика / за ред. Т. І. Єфименко ; ДННУ "Акад. фін. управління". Київ, 2018. 496 с.
15. Алексеев І. В., Колісник М. К., Вівчар О. Й., Ільчук П. Г., Кондрат І. Ю. Гроші та кредит : навч. посібник. Львів : Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2004. 168 с.
16. Б'юкенен Джеймс М., Масгрейв Р. А. Суспільні фінанси і суспільний вибір. Два протилежних бачення держави; пер. з англ. А. Ю. Іщенко. К. :

- Видавничий дім «КМ Академія», 2004. 176 с.
17. Базилевич В. Д., Баластрик Л. О. Державні фінанси : навч. посібник / заг. ред. В. Д. Базилевич. 2-ге вид., доп. і перероб. К. : Атіка, 2004. 368 с.
 18. Балацький Є. О. Бюджет міста у системі фінансів територій : монографія. Сімферополь : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2011. 301 с.
 19. Бондар М. І., Опарін В.М., Тимченко О. М. Бюджетна і податкова системи України у запитаннях і відповідях : навч. посіб.; передм. Т. І. Єфименко. К. : ДННУ «Акад. фін. Управління», 2012. 336 с.
 20. Боргова стійкість державних фінансів / за ред. Т. І. Єфименко, С. А. Єрохіна, Т. П. Богдан. К. : ДННУ «Акад. фін. управління», 2014. 712 с.
 21. Боринець С. Я. Міжнародні валютно-фінансові відносини: підручник. 5-те вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2008. 582 с.
 22. Василик О. Д., Павлюк К. В. Державні фінанси України : підручник. Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. 2-ге вид., перероб. та доп. К. : Центр навч. літ., 2004. 608 с.
 23. Василик О. Д. Теорія фінансів : підручник. Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. 4-те вид., доп. К. : НІОС, 2003. 416 с.
 24. Василик, О. Д. Бюджетна система України : підручник / О. Д. Василик, К. В. Павлюк ; Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. К. : Центр навч. літ., 2004. - 544 с.
 25. Гальчинський, А. С. Теорія грошей : навч.-метод. посіб.. 4-е вид., змінене і доп. К. : Вид-во Соломії Павличко «ОСНОВИ», 2001. 416 с.
 26. Гасанов С. С., Кудряшов В. П., Балакін Р. Л. Реформування фіскальної системи України у контексті євроінтеграційних процесів. Фінанси України. 2015. № 5. С. 16-38.
 27. Гасанов С. С., Любіч О. О., Бортніков Г. П. Державна підтримка капіталізації та реорганізації банків за участю держави в капіталі. Зарубіжний досвід та вітчизняна практика : монографія. ДННУ «Акад. фін. Управління», 2015. 128 с.
 28. Геєць В. М. Галузеве прогнозування: методичний та організаційний аспект. Наукова думка, 1990.
 29. Генеза банківських криз : монографія / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. М. І. Дибби і д-ра екон. наук, проф. А. М. Мороза ; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». К. : КНЕУ, 2014. 578 с.
 30. Гриньова В. М., Великий Ю. М., Проскура О. Ю. Гроші і кредит : підручник. Харк. нац. екон. ун-т. Х. : ІНЖЕК, 2008. 312 с.
 31. Гроші та кредит : підручник / за наук. ред. д-ра екон. наук, проф., засл. діяча науки і техніки України М. І. Савлука ; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». 6-те вид., переробл. і допов. К. : КНЕУ, 2011. 590 с.
 32. Державні фінанси України: розвиток та управління змінами (проблеми економічної безпеки) / за ред. Т. І. Єфименко ; ДННУ «Акад. фін. Управління». Київ, 2017. 496 с.
 33. Інвестиційна діяльність комерційних банків : монографія / І. О. Лютий, Р. В. Пікус, Н. В. Приказюк, К. І. Старовойт-Білоник ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К. : 2010. 387 с.
 34. Карлін М. І. Фінанси зарубіжних країн : навчальний посібник. К. :

- Кондор, 2009. 384 с.
35. Карлін М. І. Фінанси країн Європейського Союзу : навчальний посібник. К. : Знання, 2011. 639 с.
 36. Кириленко О. П. Місцеві бюджети України (історія, теорія, практика). Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. К. : НІОС, 2000. 381 с.
 37. Ковальчук А. Т. Банки. Кредит. Фінанси : законодавчо-правовий вимір : моногр.. Ін-т законодавства Верхов. Ради України. К. : Парлам. вид-во, 2004. 259 с.
 38. Крамаренко Г. О., Чорна О. Є. Фінансовий аналіз : підручник. К. : Центр учбової літератури, 2008. 392 с.
 39. Кудряшов В. П. Курс фінансів : навчальний посібник. К. : Знання, 2008. 431 с.
 40. Кудряшов В. П. Фінанси : навч. посібник. Херсон : Олді-плюс, 2002. 352 с.
 41. Кудряшов В. П., Іваницька О. М., Балакін Р. Л. Розвиток фінансів державного сектору економіки України / за ред. О. М. Іваницької, В. П. Кудряшова. К. : ДННУ «Акад. фін. Управління», 2016. 239 с.
 42. Лагутін В. Д. Кредитування: теорія і практика : Навч. посіб.. 4-е вид., стер. К. : Знання, 2004. 215 с.
 43. Леоненко П. М. Теорія фінансів: підручник / За ред. В. М. Федосова, І. Юрій. К. : Центр навчальної літератури, 2010. 576 с.
 44. Лондар С. Л., Тимошенко О. В. Фінанси : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Вінниця : Нова Книга, 2009. - 383 с.
 45. Лондар С. Л., Терещенко О. В. Фінанси : навч. посібник. Вінниця: Нова Книга, 2009. 384 с.
 46. Луніна І. О. Державні фінанси та реформування міжбюджетних відносин : моногр.; Ін-т екон. прогнозування НАН України. К. : Наук. думка, 2006. 432 с.
 47. Луніна І. О., Булана О. О., Фролова Н. Б., Богдан Т. П., Баліцька В. В., Короткевич О. В., Шпенюк О. Є. Розвиток державних фінансів України в умовах глобалізації : колект. монографія / ред. : І. О. Луніна; НАН України, Ін-т економіки та прогнозування. Київ, 2014. 295 с.
 48. Луніна І. О., Булана О.О. (2019). Фонд регіонального розвитку України в умовах євроінтеграційних процесів. Фінанси України. 2018. № 1. С. 47-61.
 49. Луніна І. О., Бондарук Т.Г. (2019). Еволюція теорії та наукова концепція публічних фінансів. Фінанси України. № 8. С. 26-44.
 50. Луніна І. О. (2019). Концептуальні засади стійкості державних фінансів. Фінанси України. № 11. С. 97-109.
 51. Луніна І.О. Публічні фінанси в макроекономічній політиці зростання : монографія / Інна Олександрівна Луніна ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». К., 2020. 440 с.
 52. Лютий І.О., Юрчук О. М. Банківські інститути в умовах глобалізації ринку фінансових послуг : монографія. Знання, 2011. 357 с.
 53. Лютий І. О. Національні фінансові системи в умовах глобалізації: монографія / заг. ред. І. О. Лютий. Івано-Франківськ : Галицька Академія, 2008. 306 с.
 54. Механізми фінансування та фіскального стимулювання залучення

- інвестицій у науку і освіту / за заг. ред. Т. І. Єфименко; наук. ред. А. М. Соколовська ; ДННУ «Акад. фін. Управління». Київ, 2018. 448 с.
55. Миргородська Л. О. Фінансові системи зарубіжних країн : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Вид. 2-ге, переробл. та допов. К. : Центр учбової літератури, 2008. 320 с.
 56. Мисак С.О. Фінансова політика. К., 2002. 139 с.
 57. Модернізація фінансової системи України в процесі євроінтеграції : у 2 т. / за заг. ред. Т. І. Єфименко ; ДННУ «Акад. фін. Управління». К., 2014. (Т.1. – 760 с.; Т.2. – 784 с.)
 58. Найденов В. С., Сменковский А. Ю. Инфляция и монетаризм: уроки антикризисной политики. - К. : БЦКФ, 2003. 353 с.
 59. Олейнікова Л. Г. Формування конкурентоспроможної системи оподаткування в Україні. ДННУ «Акад. фін. Управління». К., 2015. 396 с.
 60. Опарін В.М., Федосов В.М., Юхименко П.І. Публічні фінанси: генеза, теоретичні колізії та практична концептуалізація. Фінанси України. 2017. №2.С. 110-128.
 61. Опарін В.М., Сарнецька Я.А. Імперативи бюджетного регулювання в Україні в умовах фіскальної децентралізації. Фінанси України. 2020. № 1.С. 58-72.
 62. Опарін В. М., Кондратюк С. Я., Малік Є. О. Бюджетна система України: тренінг-курс : навч. посіб. / за заг. ред. В. М. Опаріна ; передм. Т. І. Єфименко. К. : ДННУ «Акад. фін. Управління», 2012. 392 с.
 63. Павлюк К. В. Бюджет і бюджетний процес в умовах транзитивної економіки України. К. : НДФІ, 2006. 584 с.
 64. Петленко Ю. В., Рожко О. Д. Місцеві фінанси : конспект лекцій. К. : Кондор, 2011. 282 с.
 65. Податкова гармонізація в Україні в умовах реалізації Угоди про асоціацію між Україною і ЄС : монографія / за ред. А. М. Соколовської ; ДННУ «Акад. фін. Управління». К., 2017. 448 с.
 66. Провайдинг інновацій : підручник / ред. : М. П. Денисенко. К. : Професіонал, 2008. 448 с.
 67. Сафонова Л. Д., Буряченко А. Є., Малік Є. О. Бюджетний менеджмент: тренінг-курс : навч. посіб. / за заг. ред. Є. О. Малік ; передм. Т. І. Єфименко. К. : ДННУ «Акад. фін. Управління», 2012. 400 с.
 68. Система податкових пільг в Україні в контексті європейського досвіду / А. М. Соколовська, Т. І. Єфименко, І. О. Луніна та ін. К. : НДФІ, 2006. 320 с.
 69. Соколовська А. М. Основи теорії податків : навч. посіб.. К. : Кондор, 2010. 326 с.
 70. Стійкість державних фінансів України у довгостроковій перспективі : кол. моногр. / Луніна І.О., Білоусова О.С., Твердохлібова Д.В. та ін. ; за ред. д.е.н., І.О.Луніної ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогноз. НАН України». К., 2020. 364 с.
 71. Сунцова О. О. Місцеві фінанси : навч. посіб.. К.: Центр учбової літератури, 2010. 488 с.
 72. Тимченко О. М., Сибірянська Ю. В., Кокшарова С. М. Податкова система України: тренінг-курс : навч. посіб. / за заг. ред. О. М. Тимченко ;

- передм. Т. І. Єфименко. К. : ДННУ «Акад. фін. Управління», 2012. 656 с.
73. Фінанси інституційних секторів економіки України / за ред. Т. І. Єфименко. К. : ДННУ «Акад. фін. Управління», 2014. 578 с.
 74. Фінанси. Бюджет. Податки: національна та міжнародна термінологія : у 3 т. Вид. 2-ге, переробл. й доповн. К. : ДННУ «Акад. фін. управління», 2013. (Т. 1. – 728 с.; Т. 2. – 662 с.; Т. 3. – 672 с.).
 75. Фінанси: підручник / [С. І. Юрій та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. С.І. Юрія, д-ра екон. наук, проф. В. М. Федосова. 2-ге вид., переробл. і допов. К. : Знання, 2012. 688 с.
 76. Фінансова думка України : у 3 т. / за наук. ред. д-ра екон. наук, проф., засл. діяча науки і техніки України В. М. Федосова. К. : Кондор ; Т. : Економічна думка, 2010.
 77. Фінансова система України: взаємодія корпоративного та державного секторів / Т. І. Єфименко, І. О. Лютий, С. С. Гасанов та ін. К. : ДННУ «Акад. фін. Управління», 2012. 244 с.
 78. Щукін Б. М. Інвестування. К. : МАУП. 2008. 216 с.
 79. Юрій С. І., Федосов В. М., Алексеєнко Л. М., Зятковський І. В., Кириленко О. П. Фінанси : підручник. К. : Знання, 2008. 611 с.
 80. Юхименко П.І. Теорія фінансів : підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. К. : Центр учбової літератури, 2010. 576 с.
 81. Юшко С. В. Бюджетна система : навч. посіб.. Харків. нац. екон. ун-т ім. С. Кузнеця. Харків : Вид-во ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2013. 347 с.